

דעה ברורה

בירור כל סעיף בשלחן ערוך הלכה למעשה
בשפה ברורה וקלה עם אלפי הוספות

הלכות הכשר כלים

סימן קכ – דיני טבילת הכלים המשך סעיפים ט - טז

ליקט וערך: אשר הורוביץ

לעילוי נשמת מורי חמי הרה"ח ר' שלמה בן הר"ר דוד הכהן דוידוביץ ז"ל כ"ה סיון תשע"ג.

סימן קכ – דיני טבילת הכלים, המשך – סעיפים ט – טז

ט מִשְׁכֵּן עֹבֵד פּוֹכְכִים בְּלִי לְיִשְׂרָאֵל, אִם נִרְאָה בְּדַעַת הָעוֹבֵד פּוֹכְכִים לְשׁוּעָה לְשִׁקְעוֹ בִּידוֹ, (פג) טָעוֹן טְבִילָה. (פד) וְאִם לֹא, יִטְבִּילֵנוּ בְּלֹא (פה) בְּרִכָּה אוֹ יִקְנֶה בְּלִי אַחֵר (פו) וְיִטְבִּילֵנוּ (פז) עִמּוֹ. (פח) וְאִם לְבִסּוֹף נִסְתַּקֵּעַ בִּידוֹ, (פט) יִחַזֵּר וְיִטְבִּילֵנוּ בְּלֹא (צ) בְּרִכָּה (צית יוסף

~~~ דעה ברורה ~~~

(פג) טעון טבילה. מדרבנן (גם לדעות שטבילת כלים מהתורה, מקור מים חיים) ומשמע מהמחבר שמברך על טבילה זו. וצריך עיון אם יברך (ש"ת תועפות ראם י"ד סי' לג, וממגן אברהם סי' תמא בסופו נראה שהמשכון אינו קנוי ואם כן לא יברך).

(פד) ואם לאו. הב"ח פירש: ואם לאו, שיודע שהגוי רוצה לשלם את החוב, אז יטבילנו בלא ברכה, אבל אם אינו יודע אם הגוי ישלם צריך טבילה בברכה. וכן פירשו הט"ז (סק"א) והפ"ח (סק"ה). אלא שהט"ז כתב שהטבילה אינה מדינא אלא מחומרא. והפ"ח (סק"ו) כתב שכן יש לנהוג רק בכלי מתכות שחייב טבילתם מהתורה אבל כלי זכוכית שחייב טבילתם מדרבנן לא יטביל (ונחלקו עליו רוב האחרונים, ערך השלחן סק"י ועוד). והש"ך (סק"ט) פירש: שאינו יודע אם הגוי ישלם את החוב או לא, אז יטבילנו בלא ברכה, אבל אם יודע שהגוי רוצה לשלם את החוב אינו צריך לטבול את הכלי. ולמעשה, כיון שהברכה אינה מעכבת, וספק ברכות להקל, לכן לא יברך אפילו ידוע שאין דעתו לשלם (ערוך השולחן אות ג, מסגרת השולחן, ועוד).

(פה) ברכה. ומכאן שאחר שהטבילו מותר להשתמש בכלי, אפילו שהכלי רק ממושכן בידו, וספק אולי הגוי ישלם את החוב, ויצטרכו להחזיר לו את הכלי. והב"ח פסק שכל עוד שאינו ודאי שהגוי לא מתכוון לשלם את החוב אסור להשתמש בכלי המושכן, משום גניבת דעת הגוי. ונחלקו עליו הטורי זהב (סק"א) והש"ך (סק"ט) והפ"ח (סק"ה) ופסקו שאין בזה איסור גניבת דעת, כיון שבא ליד הישראל בהיתר, שמסרו לו בשביל הלואתו, והישראל לא אומר לו שמשתמש בכלי, וגם הגוי אינו יודע מזה. וכבר נהגו בקהילות גדולות שבימי הסוכות משתמשים בבגדים מצויים ממשכנתאות של גויים שבידיהם לנוי סוכה, וגם משאילים לאחרים. והבית הלל (סק"א) כתב שבכלי כסף מותר להשתמש רק בצונן ולא בחמין כדי שלא יקלקל את הכלי. והמגן אברהם (או"ח סי' תעב סק"ב) הביא ממהרי"ל שלא היה משתמש משכונות של גויים אלא פעם אחת בשנה בליל פסח, וכתב המג"א הטעם כיון שאינו משתמש בו אלא פעם אחת בשנה לא מקפיד הגוי. **(פו) ויטבילנו עמו.** פירוש: שיכלול כלי הספק בברכת כלי הודאי, ויברך בלשון רבים על טבילת כלים (פ"ח סק"ז).

(פז) עמו. וכן נכון לעשות בכל עניני טבילה שנחלקו בהם רבותינו האם צריכים טבילה (כנסת הגדולה הגהת בית יוסף אות כב) ואם יש לחוש לתקלה שעד שיקנה כלי אחר ישתמש בו או שהוא נצרך לכלי זה יותר טוב לטבולו בלא אמירת השם ומלכות בפיו רק יהרר השם ומלכות בליבו (קונטרס טבילת כלים מהדעת קדושים). **(פח) ואם לבסוף נשתקע.** הכלי שאין בדעת הגוי לשקעו ביד הישראל.

שלחן ערוך

ג

בְּשֵׁם הַשְׁמוּכָה לְשִׁמְשׁוֹת וְהָאֵל בְּתַשְׁבּוּחַת מִהֲרִי"ל סִימָן מ"ט). יִשְׂרָאֵל שְׁנֵתָן בְּכֶסֶף לְאַמֶּן עוֹבֵד כּוֹכָבִים לְעֵשׂוֹת לוֹ כְּמִנּוֹ כָּלִי, (צא)אֵינוֹ צָרִיךְ (צב)טְבִילָה. (כז מִשְׁמַע מִמְּרָדְכִי). חֲגִיגָה: (צג)וְיֵשׁ חוֹלְקִין (טור בְּשֵׁם רִיבִי"א). (צד)וְיֵשׁ לְטַבֵּלוֹ בְּלֹא (צה)בְּרָכָה. (צו)וְאִם מִקְּלַת הַכֶּסֶף שֶׁנִּעְשָׂה מִמֶּנּוּ הַכָּלִי, שָׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים, לְרִיךְ

~~~ דעה ברורה ~~~

(פט) יחזור ויטבילנו בלא ברכה. כיון שאולי משכון אינו כמכר, והטבילה הראשונה אינה כלום, לפיכך אם לבסוף נשתקע בידו יחזור ויטבילנו בלא ברכה (פר"ח סקכ"ח).

(צ) ברכה. ואם לבסוף הוסיף מעות לגוי וקנה את המשכון ממנו לאחר שהטבילו מספק, צריך לטבולו פעם נוספת בברכה, כי כשהטבילו לא הטבילו על דעת שיקנה לבסוף (ש"ך סק"ב). והפר"ח (סקכ"ט) חולק ופסק שיטביל בלא ברכה. וכן כתבו האחרונים, ואין להיכנס בספק ברכה (חכמת אדם כלל עג אות ב, ערוך השולחן אות נא, באר היטב סק"ג, טהרת ישראל סעיף ט, מסגרת השלחן.

ועיין חידושי חתם סופר סק"ח ויד יוסף אות ד שביארו טעמו של הש"ך והסכימו עמו וישבו קושית הפר"ח).

(צא) אינו צריך טבילה. כיון שפירושו של הכלל "הכל הולך אחר המעמיד" אין הכוונה רק אחר החומר המעמיד את הדבר, אלא גם אחר האומן שהעמיד את הכלי, וכיון שהאומן היה גוי לכן אין צורך לטבולו (בית יוסף). והט"ז ביאר: שאפילו שהגוי האומן השביח את הכסף ועשה ממנו כלי, כיון שמעולם לא היה נקרא כלי זה, כלי של העובד כוכבים, לכן אין צריך לטבולו, ולא רק אם הגוי תיקן כלי שבור ונותן בתוכו מקצת מתכת משלו, אלא אפילו עשה הגוי כלי מחדש ממתכת שהישראל נתן לו, לא נקרא שמו על הכלי ואין צריך לטבולו (ט"ז סק"ב, וכן שיטת הקצות החושן חו"מ סי' שו, שאומן קונה בשבח כלי ולא את גוף הכלי).

(צב) טבילה. וכן פסק הפר"ח (סק"ל).

(צג) ויש חולקין. וסוברים כיון שההלכה היא שאומן שמשביח כלי הרי הוא קונה בשבח כלי, לכן לא רק כשהאומן קיבל חתיכת כסף ועשה ממנה כלי צריך לטבולו, אלא אפילו תיקן בו חור צריך לטבולו, כיון שבלי התיקון לא היו יכולים להשתמש בכלי, אם כן התיקון הוא העיקר שגורם להשתמשות הכלי (ט"ז סק"ב. והב"ח ביאר שהריצב"א שהביאו הרמ"א כיש חולקין, מדבר כשהגוי נותן את הכסף הצריך לתיקון, ולכן הצריך טבילה, ולא כשהישראל נותן את הכסף, שאז גם הוא מודה שאין צריך טבילה, ואם כן הרמ"א שכתב ויש חולקין, אין כזה דעה).

(צד) ויש לטבולו בלא ברכה. כשהאומן קיבל חתיכת כסף ועשה ממנה כלי. אבל כשקיבל כלי שבור ותיקנו נסתפק הט"ז (סקכ"ב) האם באופן זה [שאינו מופיע בפירוש בדברי המחבר] סובר הרמ"א שאינו צריך טבילה כלל וכדעת המחבר. או גם באופן זה החמיר הרמ"א כיש חולקים, ונכלל בדבריו שכתב ויש לטבולו בלא ברכה. ודעת הש"ך שיש להחמיר באיסור תורה ולטבול גם כשקיבל כלי נקוב, כשלא היה הכלי מחזיק רביעית (ש"ך סקכ"א, שאף מהרש"ל שכתב שאין צריך טבילה הכוונה בברכה. וכן כתב בדברי יוסף סי' תתכ. ועיין פרמ"ג אר"ח באשל אברהם סוף סי' תנב כתב שנקב היינו כמוציא משקה) אבל הברכה כיון שאינה אלא מדרבנן לכן בספק יש להקל ולא לברך (הגר"א סקכ"ז).

(צה) ברכה. ולפי זה לרמ"א אומן קונה לא רק בשבח כלי אלא אף בגוף הכלי (וכשיטת ר"ש

הלוי שהביא הקצות בסי' שו, וכתב במקור מים חיים שכך יש להוכיח מהרמ"א כאן).

טבילה (משמיע מן הקדש). (צז) וכן ישראל שעה פלי לעובד פוכבים וקנאו ממנו, יטבילנו גם כן (צח) בלא צרכה אם העובד פוכבים נתן כל המתכות (אדף) אצל אם עשאו לעצמו רק שפנה המתכות מן העובד פוכבים, (צט) או שנתן מן המתכות משלו, (ק) אין לרדף (קא) טבילה (קב) צית יוסף בשים הקאות הש"י.

~~~ דעה ברורה ~~~

(צו) ואם מקצת הכסף שנעשה ממנו הכלי של עובד כוכבים צריך טבילה (משמע ממרדכי). פירוש: שהמרדכי כתב שאם חתיכת מתכת נתן הגוי משלו, או אומרים שאולי החתיכה הזו עומדת בדיוק בחלק העיקרי של הכלי, ולכן יש לטובלו, ומזה נלמד שאם הגוי נתן מקצת הכסף ועירבו עם הכסף שקיבל מהישראל ועשה ממנו כלי, מספק שאולי בדיוק כספו של הגוי נמצא בחלק העיקרי של הכלי יש לטובלו, אבל כיון שרוב הכסף הוא של הישראל ובטל המעט של הגוי ברוב, על כן לא יברך על טבילה זו (ט"ז סק"ב). אבל הש"ך (סק"ב) והפ"ח פסקו שיש לטובלו בברכה (וכתב בדברי יוסף ס' תתכא שכן הוא העיקר, וקושיות הט"ז אינם, כיון שכספו של הישראל והגוי מעורבים לא שייך לומר שהמעט של הגוי בטל כי כל התערובת יחד היא המעמיד של הכלי, וגם בשעת התכת הכסף הכל לח בלח ויש בילה ואם כן אותו המעט בא למקום המעמיד, ועיין שם באריכות. אולם בפרי תאר ס"ק יב"ג כתב שהכל תלוי בכמות הכסף שנתן הגוי. וגם בחידושי חתם סופר סק"ט כתב לטובלו בברכה כי כשנתן הגוי מקצת הכסף נחשב כשותף ולכן כשישראל קונה אחר כך חלקו צריך לטובלו בברכה). **ויש אומרים שאין להטביל את הכלי עד לאחר ששילם לגוי בעד המתכת, כי עד ששילם יש שותפות לגוי בכלי זה** (פ"ח סק"א, וערוך השולחן אות נה). **ויש אומרים שיכול להטבילו מתי שירצה כיון שאין הגוי נחשב שותף אלא שחייבים לו דמים** (דברי יוסף ס' תתכא).

(צז) וכן אומן ישראל שעשה כלי לעובד כוכבים וקנאו ממנו. פירוש: שהישראל קנה מהגוי את הכלי שהוא בעצמו יצר לו.

(צח) בלא ברכה. כיון שאומן קונה בשבח כלי, אבל את הכלי לא יכול להחזיק לעצמו, וצריך להביאו לבעל הכלי שהוא עובד כוכבים, ולא היה נקרא שם הישראל על כלי זה אלא שם בעליו העובד כוכבים (ט"ז סק"ג). ועוד כיון שיש ספק האם הולכים אחר האומן ואם כן אין צריך טבילה, או אחר מי שהכסף שלו וצריך טבילה, על כן יטבילנו בלא ברכה (ש"ך סק"ג). **ויש חולקים ופסקו שצריך טבילה בברכה** (פ"ח סק"ב, והגר"א סק"ח. ועיין עוד בחידושי חתם סופר סק"י שהסביר שהטעם שהטבילה בלא ברכה היא: כיון שעיקר חיוב טבילה היא על שבח הכלי, וכאן לדעה שאומן קונה בשבח כלי, אין לגוי אלא חלק במתכות, אבל שבח הכלי הגורם טבילה הוא רק של הישראל, אם כן למה יטבילנו, רק מאחר ולדעה שאין אומן קונה בשבח כלי, אם כן השבח הוא רק לגוי בלבד ואינו המחייב טבילה, ואם כן הולכים אחר המתכת שהוא העיקר וצריך טבילה ולכן יטבילנו בלא ברכה). והעיקר כרמ"א ולכן יטבילנו בלא ברכה (שלחן גבוה א"ח סי' תנא ח"א סי' זבחי צדק סקס"ח).

(צט) או שנתן מקצת מתכות משלו אין צריך טבילה. וכתב הט"ז (סק"ג) שיש כאן טעות סופר, וכך צריך לומר: וכן אומן ישראל שעשה כלי לעובד כוכבים וקנאו ממנו, יטבילנו גם כן בלא ברכה, אם העובד כוכבים נתן כל המתכות, או שנתן מקצת מתכות משלו. אבל אם עשאו לעצמו רק שקנה המתכות מן העובד כוכבים אין צריך טבילה, עד כאן. ולפי זה פירוש דינו של הרמ"א כך: אומן ישראל שעשה כלי לגוי, והגוי הביא את המתכת לעשיית הכלי, ואחר כך האומן הישראל קנה מגוי זה את הכלי, צריך לטובלו ואינו מברך על טבילה זו. ולא רק כשהגוי נתן את כל המתכת יש לטבול את הכלי, אלא אפילו נתן הגוי מקצת מהמתכת ורוב המתכת נתן האומן הישראל, גם צריך לטבול את הכלי, לפי שעשיית הכלי היה לצורך הגוי והיה נקרא שמו עליו. אבל אם עשה אומן

~~~ דעה ברורה ~~~

ישראל כלי לעצמו, ואת המתכות קנה מגוי, אינו צריך להטביל את הכלי, כי מעולם לא נקרא שם בעל המתכת הגוי על הכלי, אלא שם הישראל האומן ובעל הכלי. והש"ך בפירוש הראשון ביאר: שמדובר שהגוי נתן מקצת מהמתכות משלו, והוא נחשב כשותף בכלי, ולכן אפילו שהישראל עשה את הכלי לעצמו, אינו צריך לטבול את הכלי, שהרי כלי שישראל וגוי שותפים בו אין צריך לטבולו [כבסעיף יא] אבל כתב שאין פירוש זה עיקר.

עוד פירש הש"ך: וכן אומן ישראל שעשה כלי שעובד כוכבים וכו' אם העובד כוכבים נותן את המתכות וקנאו ממנו צריך טבילה בלא ברכה. אבל אם עשהו לעצמו רק שקנה המתכות מן העובד כוכבים ואפילו כולו, או אפילו עשאו לעובד כוכבים ולא נתן העובד כוכבים כל המתכות אלא שנתן מקצת המתכות משלו וקנאו אחר כך ממנו אין צריך טבילה, עד כאן. פירוש: כיון שהגוי נתן מקצת מתכת משלו, והישראל עשהו, פטור מטבילה. כי המקצת כסף של הגוי מחייב טבילה, רק אם הגוי הוא האומן שעשה את הכלי, אבל כשהאומן הוא ישראל, [אפילו לדעה שהולכים אחר מי שהכסף שלו, מודה ש]כיון שגם מקצת כסף של ישראל, אין צריך טבילה (ולפירוש זה הסכים בחידושי חתם סופר סק"א שכן עיקר להלכה, שאומן ישראל שעשה כלי לגוי ונותן גם חלק מהמתכות משלו ואחר כך קנה את הכלי אינו צריך להטבילו).

(ק) אין צריך טבילה. ויש אומרים שצריך טבילה בלא ברכה (פר"ח סק"ג. ובמקור מים חיים כתב וכן עיקר לדינא. אולם הפרי תאר סק"ד כתב שהעיקר כדעת הרמ"א, וכן גם דעת הט"ז והש"ך).

(קא) טבילה. ולא רק הקונה מתכת ממש מהגוי אינו צריך לטבול את הכלי שייצר ממנו, אלא אפילו קנה כלי שלם מגוי והתיכו ועשה ממנו כלי אחר, אינו צריך להטבילו, כי דינו כקונה מתכת מהגוי, ואפילו אם בשעת הקניה לא חשב שרוצה להתיכו ונתחייב כלי זה בטבילה מכל מקום לבסוף אחר שהתיכו פנים חדשות באו לכאן ואין זה כלי הגוי (פר"ח סק"ג).

(קב) בירור הלכה: א. ישראל שמחזיק מפעל זכוכית ועושים שם כלים ויש לו פועלים גויים או להיפך, יש לסמוך על המקילים ולעת הצורך מותר להשתמש בכלים בלא טבילה, כי נחשב ספק דרבנן. ויש למוכר כלים אלו להודיע לקונים שלא יברכו על הטבילה אם לא כשהכלים מיוצרים במפעל שבעליו והפועלים גויים (פתחי תשובה סק"ב בשם חכמת אדם) ונחלקו עליו האחרונים וכתבו שכל דין אומן קונה בשבח כלי זה כשנותנים לאומן לעשות כלים אבל כשמפעל מייצר כלים הכל הולך אחרי בעל המפעל ועל שמו נקראים הכלים ולא אחרי הפועלים שאינם נחשבים כאומן אלא כשכירי יום, ולכן אם בעל המפעל ישראל פטורים כל הכלים מטבילה, ואם בעל המפעל גוי חייבים הכלים בטבילה בברכה (ערוך השולחן אות נח, דרכי תשובה סקפ"א מכמה פוסקים, שו"ת אגרות משה ח"ג חא"ח סי' ד) **ב.** מפעל שהתנורים חייבים לעבוד כל השבוע בלי הפסק ובעליו הישראל מכר את המפעל לגוי בדרך ערמה, כדי להינצל מאיסורי שבת, ודאי שצריך לטבול את כל הכלים הנקנים ממפעל זה (דרכי תשובה שם).

ג. בזמן הזה כל מי שקונה כלי מיהודי, אינו צריך לחוש שכלי זה נעשה במפעל של יהודי, ויכול לטבולו בברכה (שו"ת יביע אומר ח"ו חיו"ד סי' יב).

יא וְיִשְׂרָאֵל שְׁמֹכֵר פְּלִי לְעוֹבֵד בּוֹכְבִּים (קג) וְחֹזֵר וּלְקַח מִמֶּנּוּ, (קד) צָרִיךְ (קה) מְבִילָה. אֲבָל אִם מְשַׁכְּנוּ בִידּוֹ (קו) וְחֹזֵר וּפָדָאוּ מִמֶּנּוּ, (קז) אֵינוֹ צָרִיךְ מְבִילָה. הַגֹּה: יִשְׁרָאֵל וְעוֹבֵד בּוֹכְבִּים שְׁקֵנוּ פְּלִי בְּשִׁפְפוֹת, (קח) אֵין (קט) אֲרִיךְ (קי) מְבִילָה. יִשְׁרָאֵל שְׁנֵנוּ אוֹ גָּזְלוּ מִמֶּנּוּ פְּלִי וְחֹזֵרוֹ לוֹ,

~~~ דעה ברורה ~~~

ד. סכין שהושחז על ידי גוי אינו צריך טבילה כיון שהיה ראוי למלאכתו גם לפני ההשחזה, אבל אם הסכין היה ללא חוד והגוי עשה את הזווית והחוד צריך להטבילה, שזהו גמר מלאכתה (ש"ת מנחת יצחק ח"ד סי' כח אות ו').

(קג) וחזר ולקחו ממנו. אפילו שלא הגיע ליד הגוי מעולם וחזר המוכר עצמו ולקחו ממנו (איסור והיתר כלל נח דין פח, וכנסת הגדולה הגהות הטור סק"ט).

(קד) צריך טבילה. ובברכה (איסור והיתר שם דין צא). ואפילו לא נתן לו מעות אלא שסיכמו ביניהם והאמינו זה לזה כבר נחשב שמכרו לגוי ואחר כך כשחזר ולקחו ממנו צריך לטובלו בברכה (כנסת הגדולה הגהות הטור סק"ט).

(קה) טבילה. ואם כן אם ימכור הכלי במכירת חמץ יצטרך לטובלו לאחר הפסח, ולכן מוטב שלא למוכרם (פתחי תשובה סק"ג מחכמת אדם כלל עג אות ג. וכן כתב בש"ת שיבת ציון סי' יא בשם אביו הגאון הנודע ביהודה בשטר מכירת חמץ. ובדעת תורה חשש באם מוכר הכלי עם חמץ גמור ואז כיון שהמכירה היא מכירה גמורה לגבי החמץ כן היא מכירה גמורה לכל מה שכתוב בשטר גם לכלי, וצריך לטובלו אחר הפסח. והביא בשם כמה פוסקים שהצריכו טבילה, וכתב בעצי לבונה סעיף יא שיטבילם בלא ברכה). ויש מקילים שאין צריך טבילה, וטעמם, שהרי כולם יודעים שאין מכירת הכלים אלא מפני חומר איסור חמץ, שהרי מעיקר הדין לא עוברים בבל יראה על הכלים, והכל יודעים שלאחר הפסח הכלים יחזרו לישראל, ומעולם לא נקרא על הכלים שמו של הגוי (ש"ת שואל ומשיב שתיטאה סי' נא, דעת קדושים וש"ת האלף לך שלמה חי"ד סי' קצג, ערוך השולחן אות נב ועוד). ומכל מקום בשטרות של מכירת חמץ בזמנינו נזהרים בזה, ולא מוכרים את הכלי רק את החמץ הדבוק והבלוע בו, ואת הכלי עצמו משכירים (כמבואר בנוסח שטר מכירת חמץ שבש"ת חתם סופר חא"ח סי' קט ד"ה אמנם לשון בשם רבו הגאון מ"ר ר' נתן אדלר זצ"ל. ועיין עוד בדרכי תשובה סק"צ).

(קו) אבל אם משכנו בידו וחזר ופדאו ממנו אינו צריך טבילה. ואפילו אם נתייאש מלפדות (ט"ז סק"ד) או היה דעתו לשקעו ביד הגוי (ש"ך סק"ה) כיון שגוי אינו קונה משכון מישראל (ט"ז שם).

(קז) אינו צריך טבילה. אבל אם מתחילה נתן את המשכון ובמחשבתו היה שהמשכון ישאר אצל הגוי והוא לא ישלם את החוב, אם כן נחשב כאילו הוא מכר את הכלי הממושכן לגוי וכשחזר ופודה את המשכון צריך לטובלו (ט"ז סק"ד והש"ך סק"ה שכן כתב הב"ח בשם מהרש"ל). ויש חולקים ופוטרים מטבילה, כיון שגוי לא קנה מישראל אלא במכר ממש (פ"ח סק"ד, ערוך השולחן אות נב). ועל כן יש להטבילו בלא ברכה כדי לצאת מהספק (בית לחם יהודה סק"ג).

(קח) אין צריך טבילה. וכן עיקר, כי אפילו אם יטבילו לא יצא בטבילה זו מטומאתו של הגוי, שהרי עדיין שם שותפות הגוי עליו (איסור והיתר, והלבוש, והג"א סק"א, ועוד) והמחמיר לעצמו תבוא עליו ברכה (טהרת ישראל בחקת הטהרה אות כח, כי דעת הבית מאיר שצריך טבילה, וספק כמה פעמים

שלחן ערוך

ז

(קיא)אין גרייך טבילה; אָבֶל גַּר אֹר מוֹשֶׁל שְׁאֵנְסוּ יִשְׁכְּלֹל וְלָקְחוּ כָּלֵיו וְהִחְזְרוּ לוֹ, (קיד)גרייךין טבילה, (קיג)דזכר נשקעו ביד העובד כוכבים (קלד). **יב** (קיד)צרייך (קטו)להטביל (קטז)ידי (קז)הבלי.

דעה ברורה

יש להטבילו האם פעם אחת או לפני כל שימוש ושימוש, ותלוי איך היה השותפות כמבואר שם באריכות. וכבר רבים הפוסקים שאין צריך טבילה, ולהם שומעים, זבחי צדק סקע"ח).

(קט) צריך טבילה. ואם יחזור הישראל ויקנה חלקו של הגוי צריך טבילה (ש"ך סקכ"ו פר"ח סקל"ו) ובברכה (בית לחם יהודה סקכ"ד, שרש מיעקב הראשון אות ה).

(קי) טבילה. ואם לאחר כן הם מחלקים ביניהם את הכלים שקנו בשותפות, אם הם קנו את הכלים מישראל, מספק צריך לטבול את הכלים ובלא ברכה (מקור מים חיים, כי ספק אם יש ברירה או אין ברירה ומה שמהתורה אין ברירה זה רק לחומרא שלא יברך אבל לא להקל ולכן לטבול צריך, עיין שם).

(קיא) אין צריך טבילה. כיון שהגוי הגנב לא יכול להחזיק את הכלים בפירסום בכל מקום שאז ידעו שהוא הגנב, אם כן לא נקרא שמו של הגוי עליו, ואפילו שבעליו כבר נתייאש מכל מקום הכלי נשאר ברשותו (ט"ז סקט"ו וש"ך סקכ"ז).

(קיב) צריכים טבילה. ומשמע בברכה.

(קיג) דכבר נשתקעו ביד העובד כוכבים. ומן הסתם כבר נתייאש מהם, אבל אם לא נתייאש מהם אין צריך להטבילם (ש"ך סקכ"ז פר"ח סקל"ז) ויש מפרש לפי שאם היה שר ישראל תופס כלי של גוי ודאי שהיו צריכים טבילה וכמעשה מלחמת מדין שאנסו כלים מהגויים במלחמה, אם כן כיון שנחשב קנין לגבי הישראל נחשב גם קנין לגבי הגוי (חידושי חתם סופר סק"ב, ולפירוש זה נראה שאפילו לא נתייאש מהם צריך להטבילם) .

(קיד) צריך להטביל ידי הכלי. כי יד הכלי נחשב כגוף הכלי, ואפילו אם הוא ממין שאינו טעון טבילה, כי לא בגלל בליעת איסור אנו מטבילים אלא מפני טומאת הגוי ואפילו כלים חדשים, ומטבילו מחובר עם הכלי. ואם יטביל את הכלי בלי ידו לא עלתה הטבילה לכלי. וגם אם יהיה חציצה על יד הכלי נחשב כל הכלי כאילו לא הוטבל (כבסי' רב). ומכל מקום כשמטביל את הכלי שנית יטבילנו בלא ברכה (חידושי חתם סופר סק"ג, לדעת הרמ"א בסי' קכא שידות הכלי אינם צריכים הגעלה, ואם כן לדעת החתם סופר שרק כלי הצריך הגעלה צריך טבילה, אם כן לא היו צריכים לרמ"א לטבולם, ולכן אפילו שאנו מצריכים לכתחילה לטבולם אבל אם לא טבל את היד וחוזר וטובל את הכלי לא יברך).

(קטו) להטביל ידי הכלי. המחוברים לכלי, אבל היד שאינה מחוברת לכלי ומכניסים ומוציאים אותה לעת הצורך אינה צריכה טבילה, ואם יטבילנה עם הכלי יחשב כחציצה, ולכן מה שמצוי בזמנינו בסירי לחץ שאפשר להסיר את חלק הפלסטיק של הידית וכן מצוי זה בכמה סוגי מחבתות שאפשר להסיר את היד לצורך ניקוי ואיחסון, אין דין ידות אלו ככלי ואינם צריכות טבילה ואם בשעת הטבילה לא הסירם הרי הם חוצצים (התעוררות תשובה ח"ד בחידושי יר"ד לסימן קכ).

וסכינים מתקפלים שהלהב של הסכין מתקפל לתוך הידית [כאולר] יש אומרים שצריך לפתוח את הסכין ולטבולו כי כיון שהיד של הכלי גורם שלא יכנס מים לברזל לכל צידי הלהב אם כן אם מטבילו סגור הרי יד הכלי חוצץ ולא עלתה לו טבילה (ערוך השולחן אות יח) וצריך עיון (עיין שו"ת עטרת משה יר"ד ח"א סי' עה לסעיף יב מה שהביא ראיות שעלתה לו טבילה וסיים וצריך עיון) ולכן למעשה אם הטבילו סגור יחזור ויטבילו פתוח בלא ברכה (כך נראה).

יג (קיה) צריך (קט) להעביר (קכ) החלודה קדם מְכִילָה; ואם לא העביר, (קכא) אם מקפיד עליו, חוצץ. ואם שפֿשֿף ונתן בְּנֶחָלִים ונשאר עדין מעט של חלודה שלא יכול לעבר על ידי כָּף, (קכב) הוי מעוטו שאינו מקפיד עליו, ואינו (קכג) חוצץ ועין

~~~ דעה ברורה ~~~

וכלי שיש לו חוט חשמל נחלקו פוסקי זמנינו האם חוט החשמל נחשב כיד הכלי או לא, והמנהג לכתחילה להטביל כל הכלי עם חוט החשמל, וכדי שלא יתקלקל יניחו במקום השמש שיתביש ולא ישתמש בו כמה ימים.

(קטז) ידי הכלי. ואם הידות ארוכות, מטביל עד מקום שעתידי לקוצצן (סי' רב סעיף ט וחכמת אדם כלל עג אות יב) לפי שמקום החיתוך דינו כבית הסתרים, ובית הסתרים בכלי אינו חוצץ (ט"ז בס"י רב סק"ט).

(קז) הכלי. ואם הכף של ישראל והגוי תיקן את היד צריך עיון האם טעון טבילה, ולכן יטבילנו בלא ברכה (פרמ"ג אר"ח סי' תנב באשל אברהם בסופו).

(קח) צריך להעביר החלודה קודם טבילה. שנאמר (במדבר לא, כא) אך את הזהב וגו', ומהמילה אך למדים שצריך להעביר את החלודה, דהיינו לשפֿשֿף את החלודה עד שישאר רק זהב (ספרי). ואפילו הם כלים חדשים שלא השתמשו בהם הגויים מעולם (פרמ"ג אר"ח סי' תנא משבצות זהב סק"ו).

(קט) להעביר החלודה. והאבק והלכלוך. ובסכינים שיש בהם גומות צריך לנקות הגומות.

(קכ) החלודה. אבל השחרורית שיש על הכלי מהעשן אין מקפידים עליו כיון שדרכו בכך ולכן אינו חוצץ אפילו הוא על כל הכלי (בית יוסף בשם הרא"ש). ונראה שבזמנינו שמבשלים על גז או כירים חשמליות שאינם משחירים את הסירים, אפילו אם יש מעט שחרורית מקפידים ומנקים (פשוט). אבל האבן שנדבק לכלי כשהוא מעט כיון שדרכו בכך אין צריך להסירו (שו"ת עטרת משה י"ד ח"א סי' עז).

(קכא) אם מקפיד עליו חוצץ. פירוש: אם דרך להקפיד עליו חוצץ. כי מהתורה חוצץ בטבילת אדם וכלים טמאים רק אם החציצה ברובו ומקפיד עליו, אבל ברובו ואינו מקפיד, או במיעוטו ומקפיד אינו חוצץ, וחכמים אסרו גם ברובו ואינו מקפיד או במיעוטו ומקפיד, ולכן אפילו אם החלודה על מיעוטו אם הוא מקפיד עליו חוצץ מדרבנן וצריך להטבילו פעם נוספת לאחר העברת החלודה.

(קכב) הוי מיעוטו שאינו מקפיד עליו ואינו חוצץ. פירוש: כיון ששיפֿשֿף והסיר כמה שיכל מהחלודה, ואת שאר החלודה לא יכל להסיר, שדרך בני אדם שאינם מקפידים על חלודה שאי אפשר להסירה, והמעט הזה שלא מקפידים עליו אינו חוצץ (כך נראה לפרש לשון המחבר וכך הוא גם בלבוש שכתב 'במקום שמקפידין' אמנם בערוך השולחן כתב שזה תלוי במחלוקת הראשונים האם הולכים לפי קפידתו או לפי קפידת רוב הציבור. ובשו"ת תועפות ראם על היראים סי' כו סק"ב כתב שהולכים אחר רוב בני אדם. ובחסד לאלפים י"ד סק"ב כתב, שבין אם בעל הכלי מקפיד אפילו שאין דרך להקפיד חוצץ, וכן אם הדרך להקפיד אפילו אם בעל כלי אינו מקפיד חוצץ).

(קכג) בירור הלכה: הנה מתחילת דברי המחבר ז"ל שכתב, אם מקפיד עליו חוצץ. יש לדייק שבטבילת כלים חדשים אם אינו מקפיד עליו אפילו החלודה ברובו אינו חוצץ,

שלחן ערוך

ט

לְהַמְנוּ סִימָן ר"צ מִדִּין חֲלִיפָה. י"ד אֵין מְאַמִּינִים (קכד)קָטָן עַל מְבִילֵת (קכה)כָּלִים. אֲכָל אִם טָבֵל לִפְנֵי גָדוֹל, (קכו)הָיוּ (קכז)טְבִילָה (קכח)ת"ה סִימָן כ"ז. טו (קכט)אִם הַמְבִיל כָּלִים עַל יְדֵי

~~~ דעה ברורה ~~~

ומהמשך לשון המחבר שכתב, מיעוטו שאינו מקפיד עליו ואינו חוצץ, משמע אבל רובו אפילו אינו מקפיד עליו חוצץ (ש"ת עטרת משה י"ד ח"א סי' עו).

(קכד) קטן. פחות מבן שלוש עשרה שנה ויום אחד, וקטנה פחותה משנים עשרה שנה ויום אחד. ומיד ביום שהגדילו אפילו לא ידוע אם הביאו שתי שערות טבילה (ואפילו שבאיסורי תורה צריך לבדוק כאן אינו צריך, ואינו כמו שכתב הפרמ"ג א"ח סי' תנא משבצות זהב סק"ו שבכלי מתכת צריך לבדוק אחריו אם הביא שתי שערות, ורק אז סומכים על דבריו שהטבילם כהלכה, וככל דבר תורה שאינו נאמן עד שנדע שהביא שתי שערות, שהרי בטבילת כלים חדשים גם אם ישתמש בכלי בלא טבילה לא יאסר המאכל, ולכן סומכים על דבריו שהטבילם כהלכה, כך נקט הפתחי תשובה סק"ד להלכה. וכן כתב בתפארת למשה).

(קכה) כלים. לפי שטבילת כלים חיובה מהתורה (בית יוסף מתרומת הדשן סי' רנז, באר הגולה סקכ"ד, ט"ז סקט"ז, פר"ח סקל"ח). ולפי זה נחלקו בדעת המחבר האם רק בכלי מתכות שחייב טבילתו מהתורה אין הקטן נאמן על טבילתם, אבל בכלים שטבילתם מדרבנן הקטן נאמן על טבילתם אפילו שהוחזק האיסור (כך ביארו קצת מהמפרשים, וכן נראה שהבין הפתחי תשובה סק"ד). או שכיון שהמחבר כתב ולא פירט אם כן כוונתו שבכל כלי אין הקטן נאמן על טבילתו כאפילו אם איסורו מדרבנן לפי שהוחזק איסורו של הכלי (חכמת אדם כלל עב אות טז). והנה בכלי זכוכית כבר הובא בתחילת הסימן מחלוקת מה דעת המחבר, שהפר"ח למד בדעת המחבר שטבילתו מדרבנן (וקטן נאמן על טבילתו. וכדבריו כתב בערך השלחן [טייב] סק"ד), ואחרים למדו בדעת המחבר שטבילתם מהתורה. ולהלכה יש אומרים שגם בכלי זכוכית אין הקטן נאמן לומר שהטבילם (פרמ"ג א"ח סי' תנא ובן איש חי שנה ב פ' מטות אות ט). ויש מי שאומר שאם הקטן מטביל כלי זכוכית בשביל הוריו ומשפחתו שאז הוא מתאמץ להטבילם כהלכה, לכן סומכים עליו בכלי זכוכית שטבילתם מדרבנן, אבל אם מטביל לאחרים שלא עליו מוטל הדבר אינו מתאמץ לטובלם כהלכה ולכן לא סומכים על דבריו שהטבילם כהלכה (רעק"א ד"ה דאורייתא) ויש מי שסמך על טבילת הקטן בכלי זכוכית כשצריך לכלי לשבת קודש או בשעת הדחק (חכמת אדם כלל עג אות כא).

(קכו) הוי טבילה. ויכול לברך על טבילת כלים (דרכי תשובה ס"ק ק"ה). **(קכז) טבילה.** לפי שטבילת כלים אינו צריך כוונה, והגדול רואה שהקטן טובל כדינו (ט"ז סקט"ז ש"ך סקכ"ח פר"ח סקל"ט).

(קכח) בירור הלכה: נחלקו הפוסקים האם כל מה שלא מאמינים קטן בטבילת כלים זה בסתם כקטן אבל בקטנים שיש להם דעה ואנו סומכים לשלוח על ידם בשר ויין ושאר דברים נאמנים גם על טבילת כלים (בית לחם יהודה סקכ"ז) או שאין אף קטן נאמן כלל בטבילת כלים, ואינו דומה למעשים שבכל יום ששולחים קטן לשאול לרב על הוראת איסור והיתר וסומכים על התשובה שמחזירים בשם הרב, לפי שהם יודעים שיכולים לשאול את הרב אם כך השיב ולכן אינם משקרים, וכן בכל דבר ששיך לומר שיש להם פחד שיבדקו אחריהם נאמנים, אבל בטבילה שאין את מי לשאול אינם נאמנים (בית הלל סק"ג) וכן הלכה ואפילו בדיעבד לא עלתה לכלים שהטבילם הקטן טבילה (דרכי תשובה ס"ק ק"ד מקונטרס טהרת טבילה מהרה"ק הדעת קדושים זצ"ל בסוף הקונטרס אות ג).

שלחן ערוך

עוֹבֵד בּוֹכְבִּים, (קל)עֲלֵתָה לָהֶם (קלא)מְבִילָה. (קלב)חָבֵל יָינוּ נֶחֱמָן עַל הַמְבִילָה (ד"ע).
מִזַּ (קלג)אִם שָׁכַח וְלֹא הִמְבִּיל (קלד)בְּלִי מַעְרָב שֶׁפֶת אוֹ מַעְרָב יוֹם טוֹב, יִתְנַנֵּן
(קלה)לְעוֹבֵד בּוֹכְבִּים (קלו)בְּמִתְנָה וְאַחֵר כֶּךָ (קלז)יִשְׁאַלְנוּ מִמֶּנּוּ (קלח)וּמִתֵּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ

~~~ דעה ברורה ~~~

(קכט) אם הטביל כלים על ידי עובד כוכבים עלתה להם טבילה. כיון שלא צריך כוונה בטבילת חולין, ואף לדעה (רמ"א בס"י קצח סעיף מח) שצריכה לחזור ולטבול, מודה כאן בטבילת כלים שאינה מטומאה לטהרה שאינה צריכה כוונה (ט"ז סק"ז).

(קל) עלתה להם טבילה. ומהלשון משמע שרק בדיעבד עלתה להם טבילה. ודעת הב"ח שכן הוא לדעה שטבילה אינה צריכה כוונה, אבל אנו שסוברים שצריכה כוונה אם כן יש להחמיר בטבילת כלי על ידי גוי ואם טבל לא עלתה להם טבילה. ונחלקו עליו הטורי זהב (סק"ז) והש"ך (סק"ח) שאפילו שטבילה צריכה כוונה מכל מקום טבילת כלים שאינה בגלל טומאה אלא בגלל תוספת קדושה אינה צריכה כוונה. ולכן פירש הטורי זהב שכך היא דעת המחבר: שאפילו לכתחילה יכולים לטבול על ידי גוי, אלא כיון שלא ידוע כיצד יברך כשהגוי מטביל והישראל אינו עושה כלום, לכן כתב המחבר בלשון שמשמעותו שלכתחילה אינו ראוי לטבול על ידי הגוי. והוסיף הטורי זהב שכל זה כשמטביל כלי אחד, אבל אם מטביל כמה כלים והישראל אומר הברכה על כלי אחד והגוי עוזר לו לטבול את שאר הכלים בזה אפילו לכתחילה יכול לבקש מהגוי שיעזור לו. והש"ך כתב שגם הרמ"א שלא כתב הגהה על דברי המחבר מודה בטבילת כלים שאינה צריכה כוונה כלל ואפילו לכתחילה יכול לבקש מגוי שיטבול לו כלים. והוסיף הפר"ח (סק"מ) שגם לכתחילה יכול הישראל העומד על גביו לברך על טבילתו של הגוי, כיון שטבילת כלים אינה צריכה כוונה, רק שמכוער מאוד לברך על טבילת הגוי (ועיין עוד במחנה אפרים הלכות שלוחין סי' יא שיכול לעשות מעקה על ידי גוי ולברך. ורק במקום שצריך שליחות לא מברכים על מעשה הגוי. ועיין זהב מזוקק בדפי השר"ע שרק במצוה שכשרה לכתחילה לעשותה על ידי גוי לא מברכים כמו עשיית סוכה, אבל על מצוה שרק בדיעבד כשרה על ידי גוי יכול לברך, והוא שיטתו כט"ז שהתיר טבילת גוי רק בדיעבד). ולמעשה כתבו הפוסקים שהעיקר כדעת הטורי זהב שאין לישראל לברך על טבילת הגוי, ולכן לא יטביל כלי אחד

על ידי גוי (שר"ת חקרי לב ח"ב י"ד סי' ט, ובית מאיר, מסגרת השלחן, וכן נראה מסקנת הדרכי תשובה ס"ק קו).

(קלא) טבילה. וכיון שטבילת כלים אינה צריכה כוונה לכן גם מי שנפל לו כלי למקוה עלתה להם טבילה (ש"ך סק"ח, פרי חדש סק"מ, וברכי יוסף סק"י בשם הרדב"ז ח"ב סי' לד).

(קלב) אבל אינו נאמן על הטבילה. פירוש: שאם הגוי הטבילם וישראל לא ראה אותו מטביל לא עלתה להם הטבילה, כי אינו עדיף מקטן שאינו נאמן על הטבילה (דרכי משה).

(קלג) אם שכח וכו'. פירוש: לפי שאסור להטביל כלים בשבת ויום טוב (עיין בירור הלכה), כי נראה כמו שמתקן את הכלי, שלפני הטבילה לא יכול להשתמש בו ואחרי הטבילה יכול להשתמש בו, לכן אם שכח ולא הטביל וצריך לכלי כיצד יעשה.

(קלד) כלי. ומשמע אפילו כלי מתכת שטבילתו מהתורה (משנה ברורה סי' שכג סק"א).

(קלה) לעובד כוכבים. שאינו עבדו ושפחתו או משרת הבית (ערך השלחן [טייב] אות ט"ב והרשב"ש

סי' תסח).

שלחן ערוך

יא

(קלט)בא(קמ). הנה: וכן יעשה לפלו בל, במוקם שאין לו (קמא)מקנה (קמב)ופית יוסף). ואם עבר והשפמץ בפלי בלא טבילה, (קמג)לא נאסר מה ששפמץ (קמד)בו, (קמה)ויטבולנו עוד. (טור והפסקוס).

~~~ דעה ברורה ~~~

(קלו) במתנה. גמורה, ולא במתנה על מנת להחזיר, כי חוששים שהגוי לא יסכים לומר שהוא מחזיר את המתנה ונמצא שהמתנה מתחילתה בטילה (הרדב"ז והביאו המג"א בא"ח סי' תמח). ואם רוצה לתת במתנה על מנת להחזיר יתנה שנותן במתנה על מנת להחזיר עד זמן מסויים (פרי תאר סקט"ו). ואפילו בשבת מותר לתת מתנה זו ואפילו למחמירים שלא נותנים מתנה בשבת, במתנה זו מותר, כי רק סתם מתנה שדומה למקח וממכר אסור ולא מתנה זו שבאמת הכלי נשאר ברשותו של הישראל, וגם כיון שהמתנה היא לצורך השבת או לצורך מצוה, התירו.

(קלז) ישאלנו ממנו. והרי זה כשואל כלי מהגוי שאינו צריך טבילה.

(קלח) ומותר להשתמש בו. ויש עוד עצה והביאה הרמ"א בא"ח (סי' שכג סעיף ז) שאם הכלי ראוי להביא בו מים, ימלא בו מים מהמקוה, וזה דרך הערמה שאינה נראה כמתקן אלא כשואב מים, ויחשב לו לטבילה (ומה שכתב החכמת אדם כלל עג אות כג שיביא את המים לביתו כבר כתב בהגהות מסגרת השלחן שם שלא נמצא זה בפוסקים). וכתב המגן אברהם (שם) שלא יברך, כי אם יברך אם כן יהיה מוכח שהטבילו. ועצה זו אינה מועילה למחבר (עיין לוויית חן אות עה). ויש אומרים שביום טוב יכול לסמוך ולטבול על ידי הערמה זו, וצריך עיון אם יברך. ובשבת לא יטבול על ידי הערמה זו (ש"ת שבסוף אבני מילואים סי' יז). ויש מי שתמה על עצה זה שנראה כהערמה ואסור (ש"ת הרשב"ש סי' תסח). ולמעשה עצה זו כמעט אינה מצוייה בזמנינו כי אינה מועילה אלא במקוה ששותים ממנו אבל לא במקוה שלנו שאין אדם שותה ממימיו (ערוך השולחן א"ח סי' שכג) ובפרט במקואות היום שמכניסים לתוכם חומרים שסכנה לשתותם. ומה שלא נתנו המחבר והרמ"א עצה פשוטה יותר שיפקיר את הכלי, לפי המפקיר כלי גם אחר כך כשחוזר וזוכה בו אינו צריך לטבולו ונמצא שמפקיעו מחיוב טבילה (ש"ת עטרת משה סי' עח אות ד).

(קלט) בו. ואם לא מצא גוי לתת לו במתנה וזה כלי שאי אפשר לשאוב בו מים מהמקוה, והוא צריך את הכלי לשבת, יטבילנו בשבת (חכמת אדם כלל עג אות כג, וכן היא דעת המחבר בא"ח סי' שכג סעיף ז). והמשנה ברורה כתב כן על כלים שמסופקים בו אם צריך טבילה או לא, שאז אם לא הספיק לטבולו מבעוד יום, יכול להטבילו לכתחילה בשבת, אפילו למחמירים שלא להטביל כלים בשבת (משנה ברורה סי' שכג סקל"ג).

(קמ) בירור הלכה: הנה בא"ח סימן שכג סעיף ז כתב המחבר וזה לשונו, מותר להטביל כלי חדש הטעון טבילה, ויש אוסרים, וירא שמים יצא את כולם ויתן הכלי לאינו יהודי במתנה ויחזור וישאלנו ממנו ואין צריך טבילה, עד כאן. הרי שסובר כדעת המתירים. ובכאן שכתב אם שכח יתננו לעובד כוכבים במתנה נראה שחזר בו ופסק כדעת המחמירים שלא לטבול כלים חדשים בשבת (חכמת אדם כלל עג אות כג, זבחי צדק סקפ"ט, ערוך השולחן אות סא וכן משמע בבירור הלכה בא"ח סי' שכג). והנה בטהרת ישראל (אות קעה) כתב, שאין המחבר סותר עצמו, וכוונתו שלכתחילה יחמיר מלטבול בשבת רק על ידי אופן זה, כמו שכתב שם, שירא שמים יעשה כן, אבל לדינא סבור שמותר לטבול כלים בשבת. וצריך עיון,

~~~ דעה ברורה ~~~

עד כאן. ולמעשה רוב הפוסקים נקטו שהמחבר חזר בו וסובר שלכתחילה לא יטביל כלים בשבת. וגם הרמ"א שכתב שם עצה לשאוב בו מים, היינו כי לדעתו העיקר שאסור לטבול כלי חדש בשבת כמבואר במשנה ברורה (סי' שכג סקל"ג) ובאחרונים שם. וכן דעת השאגת אריה (סי' נו-נז) להחמיר שלא להטביל אפילו כלי זכוכית שטבילתם מדרבנן. ומשולחן ערוך הרב (סי' שכג סעיף ח) שכתב להחמיר בטבילת כלים דאורייתא, אולי יש לדייק מדבריו שבכלי שטבילתו מדרבנן יש להקל כדעה הראשונה במחבר באו"ח (כתבתי אולי, כי כעת לא מצאתי מי שכתב כן בדבריו).

(קמא) מקוה. ומותר להשתמש בו באותו שבת או אפילו בחול כל זמן שאין לו מקוה, אבל לאחר השבת או בחול מיד שמזדמן לו מקוה צריך לטבול בברכה (פר"ח סקמ"ב) ומכל מקום כיון שאין דין זה מפורש בפוסקים לכן יזהר לטבול עמו עוד כלי ועליו יברך משום חשש ספק ברכה (ט"ז סק"ח פר"ח סקמ"ב).

(קמב) בירור הלכה: ובבין השמשות של ערב שבת וערב יום טוב אינו יכול לטבול כלי מתכות שצריכים טבילה מהתורה אבל כלי זכוכית שטבילתם מדרבנן יכול לטבול. ובבין השמשות של שבת ויום טוב אחר הצהרים לא יכול לטבול אפילו כלי זכוכית, כיון שהטבילה היא לצורך הלילה שהוא חול (פתחי תשובה סקט"ו משאגת אריה סי' נו-נז).

(קמג) לא נאסר מה שנשתמש בו. כיון שאין הטבילה להוציא איסור הבלוע, כי מדובר בכלים חדשים שלא בלעו איסור, והטבילה היא גזירת הכתוב להוציאם מרשותו של גוי לקדושתו של הישראל, ולכן אם השתמש בהם ללא טבילה לא נאסר המאכל, אפילו אם השתמש בו ברותח.

(קמד) בו. אבל אם נזכר שהוא משתמש בכלי שלא טבל צריך מיד להסיר את המאכל משם ולטבולו (וכשהכלי של מסעדה ובית מלון כבר כתבנו למעלה בתחילת הסימן כיצד ינהג).
(קמה) ויטבלנו עוד. בהקדם שיוכל, כדי להכניסם לרשותו וקדושתו של ישראל.

אלה יעמדו על הברכה אשר נדבו מהונם לזכות רבבות אלפי ישראל וזכות הרבים יעמוד להם להתברך בכל מילי דמייטב		
הגמ"ח המרכזי הלואות בפריסה של יותר מ-150 תשלומים! אחראי: הרב אברהם ארנפרוינד 0504150605	דרכי שלמה נסיעות התעלות בציוני רבותינו בארצות אירופה לפרטים 0548426204 0737960118	יעקב מנצר ביטוחים 02-5370030 לעילוי נשמת אביו הרה"ח ר' מנחם יהודה בן הר"ר אלעזר חיים ז"ל ואמו מרת פנינה בת הר"ר יעקב ע"ה הונצח על ידי ידידינו בנם הרה"ח ר' יעקב מנצר שליט"א
כבוד ידידינו הרה"ג ר' אליהו מרמושטיין שליט"א מודיעין עילית לזיכוי הרבים	מזל טוב לידידינו הרה"ג ר' כתריאל בלומנפלד שליט"א יום לכבוד השמחה בהולדת בתו תח'	

לתרומות ולהנצחות: אשר הורוביץ. רחוב אהליאב 34 י-ם. פלפון 0573127341
דוא"ל asher7321@gmail.com בנק המזרחי סניף 417 חשבון 168880 כל הזכויות שמורות